

dost spjatý s dynamikou hospodářství a k větší identifikaci těžko může přispět skutečnost, že koncepce strukturální přestavby není dostatečně jasně zformulována ani na celostátní úrovni. Pro sociologii by to měl být impuls k výzkumu příčin, proč podniky nefungují a kde jsou meze industrializační civilizace - jestli je vůbec účelné usilovat o jejich dosažení.

Diskusi na semináři uzavřel ing. Müller, zabývající se v Ústavu teorie a historie vědy AV ČR problémy modernizace. Sám pojem je třeba upřesnit (činí to mj. komparativní studie OECD) a překročit iluze o "samopohybu" technického pokroku. V tom, že scházejí prvky nadřazení legislativní a ekonomické vidí ing. Müller nepřehlédnutelné pozitivum: vede to k aktivitě, otevřenosti rozhodování v podnicích, kde už nelze aplikovat mocenské postupy. Takovou změnu nelze zvládnout jen racionálně; motivace a loajalita je i emocionální záležitost. Složitost a mnohovrstevnatost modernizačních procesů je výzvou i pro sociologický výzkum.

Seminář k sociálním souvislostem modernizace průmyslu potvrdil aktuálnost tématu, různost problémů a jejich (zatím?) malou reflektovanost v sociologické teorii i sociotechnické praxi. Sociologický výzkum průmyslu a podniků se od roku 1989 podstatně zúžil. Rozpadly se ústavy a týmy, které se inovacím technickým, technologickým i v řízení věnovaly dlouhodobě a systematicky (kupř. VÚSTE, TEVÚH). V současné situaci dávají podniky přednost sociologickým šetřením s praktickými, pro aplikaci vhodnými výstupy. Zobecnění těchto výsledků většinou schází - čestnou výjimkou jsou v tomto směru některé práce Sociologického ústavu AV ČR a Ústavu sociálních a politických věd UK.

Historickou přeměnu národního hospodářství ze soukromého a tržního na státní a plánované česká sociologie ne vlastní vinou nezachytila, kdyby nezachytila alespoň dílčím způsobem ani proces opačný, bylo by to pro její společenskou prestiž varovné znamení.

Jitka Havlová

Konference Řízení sociálních procesů a státní a místní správa - ŘSPS '92

V pořadí 14. teoreticko-praktická konference se konala ve dnech 23.-24. listopadu 1992 ve Zlíně. Zprávy o konferencích jsou zveřejňovány v SČ každoročně, počínaje číslem 6/1986.

V roce 1992 byl program tradiční konference orientován do problémových okruhů:

- 1) Teoretické a koncepční otázky sociálních stránek tržního hospodářství;
- 2) Problémy formování institucí státní a místní správy pro řízení práce a řešení sociálních otázek;
- 3) Metodické problémy sociálního řízení (sociologie, počítače - PC).

Na rozdíl od dřívějších konferencí byl zvýšen důraz na aktivitu účastníků snížením počtu oficiálních referátů a vytvořením prostoru pro diskusi. Konference se zúčastnilo celkem 67 zájemců. Největší měrou byli zastoupeni účastníci z pracovišť státní a místní správy, počínaje městskými úřady, z podnikové sfé-

ry, a dále z výzkumných pracovišť a vysokých škol.

První okruh byl uveden referátem "Sociální komponenty sociálního tržního hospodářství", který přednesl dr. Hans-Jürgen Althammer z univerzity v Augsburgu, SRN. Jeho účast zprostředkovala Nadace Konráda Adenaura. Těžištěm jeho referátu byly otázky vztahu mezi hospodářským systémem a sociální složkou, zajišťující sociální spravedlnost v systému sociální politiky v SRN. Konstatoval, že role státu v zabezpečování sociální spravedlnosti je a bude nezastupitelná. Současné problémy lze řešit jen na základě dobře fungujícího hospodářství a zvyšování jeho výkonnosti. Příspěvek "K problémům služeb zaměstnanosti" přednesl dr. K. Chrastina, ředitel Úřadu práce ve Zlíně. "Ke koncepci systému státní sociální podpory" hovořil ing. P. Víšek z MPSV ČR. Seznámil účastníky se základními přístupy k formování sociální politiky v oblasti sociálních podpor. O "Personálním managementu" hovořil dr. M. Komárek z Tesly a.s. Praha-Hloubětín.

Druhý tematický okruh byl uveden referátem "Sociální skupiny ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností", který přednesla dr. H. Woleková ze Slovenska. Prof. dr. V. Čech z VŠSE Plzeň v referátu "Alternativní medicína ve zdravotní péči o občany" ukázal na novou oblast v systému sociálního zabezpečení. Dr. K. Vališ z VÚROM, pracoviště Brno, hovořil na téma "Regionální dimenze sociální politiky". Dr. B. Jungmann, ředitel IVVM Praha, přednesl referát "Využití výzkumů názorů občanů v rámci měst, obcí a regionů". Pan L. Bořek, starosta města Vamberk, se podělil o "Zkušenosti se samosprávným chováním města", ve vztahu k řešení zaměstnanosti a sociálních problémů.

Část věnovanou automatizaci v práci úřadů státní správy uvedl ing. J. Holcman, ředitel firmy ORTEX s.r.o. Hradec Králové. Hovořil o faktorech ovlivňujících rozhodování při nákupech osobních počítačů. Seznámil účastníky s programovými systémy RADNICE a HEJTMAN. Ing. J. Vávra z OSSZ Pardubice hovořil o zkušenostech s využíváním programů pro PC. S tématem "K problémům změn hledisek" vystoupil ing. V. Pernica.

V rámci konference měla významnou úlohu večerní zájmová diskuse, neformální výměna názorů a zkušeností zástupců různých orgánů. Vyplynula z ní některá doporučení:

- řídícím orgánům se doporučuje věnovat pozornost teorii sociálního tržního hospodářství, zvláště "mezím sociálního státu" a narušení motivačních struktur při určité výšce zatížení daněmi;
- doporučuje se, aby ve větší míře byly do řešení sociálních problémů zapojováni ekonomové;
- v řešení otázek zaměstnanosti věnovat pozornost podrobnější analýze trhu práce a formování institutu "veřejných investic";
- rozhodování o sociálních otázkách vždy podepřít výsledky sociologických výzkumů a ekonomických analýz adekvátních danému problému i lokalitě;
- provést sociologický výzkum důsledků privatizace na sociální strukturu ČR i jednotlivých území;
- doporučuje se udržet i nadále kontinuitu konferencí a těsnou spolupráci s odborníky ze Slovenska.

V závěrečné diskusi byl vysloven názor, že konference tohoto typu, které dávají možnost dialogu, konfrontace zkušeností i prezentace méně obvyklých, nestandardních přístupů, jsou účelné. Pro další období by měli organizátoři vzít v úvahu skutečnost, že zatím bude těžší řešit problémy s řešením sociálních otázek ležet na institucích státní a místní správy.

Vladimír Pernica

Kolokvium sociologů o sociálních jistotách ve východní a střední Evropě

Europakolloquium im Alten Reichstag se sídlem v Řezně, ve spolupráci s *Maďarským kulturním střediskem, Polským kulturním střediskem, Domem ruské vědy a kultury* v Praze a s *Haniel Stiftung* z Duisburgu, uspořádalo v Praze ve dnech 24.-26. května 1993 kolokvium sociologů na téma "Sociální jistoty ve východní a střední Evropě - sociální otázky před obdobím politických přeměn a po nich". Kolokvium se konalo v prostorách Maďarského kulturního střediska a záštitu nad ním převzal náměstek primátora hl. m. Prahy Dr. J. Exner. Kolokvium formálně zahájili paní Klára Bencskó-Gindele, ředitelka Maďarské-

ho kulturního střediska a hrabě Ferdinand Kinsky (Univerzita v Nice).

Kromě domácích odborníků se kolokvia účastnili sociologové a specialisté na otázky sociální politiky ze Slovenska, Rakouska, Německa, Maďarska, Polska, Ruska, Švýcarska, Velké Británie. V odborném programu kolokvia byly zastoupeny jednak přednášky zabývající se z různých hledisek sociální problematikou evropských zemí, jednak referáty věnované institucionálním otázkám sociální politiky. Gunther Lottes (Univerzita v Řezně) přednesl úvodní příspěvek zdůrazňující význam sociální problematiky při vytváření evropských institucí, důležitost "sociální Evropy" jako paralely Evropy ekonomické. O sociologických aspektech a